



Szakmódszertani záróvizsgatételek – magyar nyelv és irodalom szakos tanár –

A MAGYAR NYELV TANÍTÁSA

1. Az anyanyelvi nevelés szinterei, céljai, feladatai és alapelvei. Az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének a területei.

Antalné Szabó Ágnes 2015. Paradigmaváltás az anyanyelvi nevelésben és a magyartanárképzésben. In: Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok. Bölcsész- és Művészetpedagógiai Kiadványok 2. ELTE. Budapest. 9–27.
https://metodika.btk.elte.hu/dstore/document/5809/2-TAMOP_BTK_BMK_2-Szakpedag%C3%B3giai_k%C3%B6rk%C3%A9p_I.pdf

Raácz Judit 2015. A kommunikációs kompetencia területei és fejlesztési lehetőségei az anyanyelvi nevelésben. In: Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok. Bölcsész- és Művészetpedagógiai Kiadványok 2. ELTE. Budapest. 71–93.
https://metodika.btk.elte.hu/dstore/document/5809/2-TAMOP_BTK_BMK_2-Szakpedag%C3%B3giai_k%C3%B6rk%C3%A9p_I.pdf

2. A tanulásalapú szemlélet érvényesülése az anyanyelvi nevelésben. A tanulás támogatása egyéni és társas fejlesztő eljárásokkal, hagyományos és digitális eszközökkel.

Antalné Szabó Ágnes 2013. A tanulásalapú anyanyelvi nevelés. Anyanyelvpedagógia 4.
<https://www.anyanyelvpedagogia.hu/cikkek.php?id=481>

Gonda Zsuzsa 2023. Információfeldolgozás és tanulástámogatás az anyanyelvi órán online tanulási környezetben. Acta Universitatis: Sectio Linguistica Hungarica - Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae. Sectio Linguistica Hungarica 48. <https://publikacio.uni-eszterhazy.hu/7828/>

3. Az anyanyelvi nevelés tervezési szintjei és dokumentumai. Az RJR-modellre épülő magyar nyelvi óra tervezése. Az anyanyelvi kompetencia mérése és értékelése.

Antalné Szabó Ágnes 2003. Az anyanyelvi nevelés új stratégiái. Magyar Nyelvőr 127(4). 407–427. <http://nyelvor.c3.hu/period/1274/127405.pdf>

Pethőné Nagy Csilla 2005. Módszertani kézikönyv. Korona Kiadó. Budapest.
https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/modszertani_kezikonyv_001-372.pdf



**4. A beszédkésztség és a hallásértés fejlesztésének a módszertana, a retorika tanítása.
Drámapedagógiai módszerek alkalmazása az anyanyelvi nevelésben.**

Aczél Petra 2016. A retorika tanítása. Anyanyelv-pedagógia 2. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=622>

Asztalos Anikó 2015. A tanórai beszédfejlesztést támogató óratervezési stratégiák. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=571>

Csajiné Knézics Anikó – Szilvásiné Turzó Ágnes 2008. Drámapedagógiai gyakorlatok az anyanyelvi órákon. Anyanyelv-pedagógia 2. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=55>

Raátz Judit 2006. A hallás utáni szövegértés. Magyartanítás 3. 22–26.

**5. A nyomtatott, valamint a digitális szövegek olvasásának és megértésének a folyamata,
fejlesztésük elvei és eljárásai.**

Gonda Zsuzsa 2014. Digitális szövegek olvasására jellemző stratégiák és mintázatok. Magyar Nyelvőr 4. 439–450. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1384/138405.pdf>

Tóth Beatrix 2006. A szövegértés fejlesztésének elmélete és gyakorlata. Magyar Nyelvőr 4. <http://c3.hu/~nyelvor/period/1304/130406.pdf>

**6. A papíralapú és a digitális szövegalkotás stratégiái, fejlesztésük szemléletformái és
gyakorlattípusai.**

Tóth Beatrix 2008. Fogalmazástanítás – miért és hogyan másképpen? Anyanyelv-pedagógia 1. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=15>

Pintér Henriett 2009. Az írásbeli szövegalkotás: út a tudáshoz. Magyar Pedagógia 109(2). 121–146. <https://www.magyarpedagogia.hu/index.php/magyarpedagogia/article/view/415/402>

**7. A helyesírás tanulásának a színterei és sajátosságai, a helyesírás-tanítás pedagógiája.
Nyomtatott és online helyesírás-támogató eszközök használatának a módszertana.**

Antalné Szabó Ágnes 2008. A helyesírási kultúra fejlesztésének régi-új technikái. Anyanyelv-pedagógia 3–4. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=109>

Ludányi Zsófia 2016. Online segédeszközök a helyesírás tanításának szolgálatában. In: Találkozások az anyanyelvi nevelésben 3.: Szabályok és/vagy kivételek. Pécsi Tudományegyetem. 105–119. https://helyesiras.mta.hu/helyesiras/static/download/talalkozasok2016_lzs.pdf

**8. Az anyanyelv-elsajátítás kognitív útjai, a nyelvről való tudás bővítésének az eljárásai. A
grammatika tanításának a szemléletformái, módszerei és gyakorlattípusai.**



Kugler Nóra 2015. A grammatika tanítása – kognitív nyelvészeti alapokon. In: Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok. Bölcsész- és Művészetpedagógiai Kiadványok 2. ELTE. Budapest. 145–160. [2-TAMOP BTK BMK 2-Szakpedagógiai körkép I.pdf](#)

Kugler Nóra – Tolcsvai Nagy Gábor – Imrényi András – Kocsis Ágnes – Kodácsi Boglárka – Palágyi László 2022. A funkcionális kognitív nyelv szemlélet érvényesítése (digitális) nyelvtanórán. In: Jánk István – H. Tomeszt Tímea – Domonkosi Ágnes (szerk.): *A digitális oktatás nyelvi dimenziói. Válogatás a PeLiKon2020 oktatá nyelvészeti konferencia kerekasztal-beszélgetéseiből és előadásaiból (Kálmán László emlékére)*. Eger: Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Líceum Kiadó. In: 35–68. <https://publikacio.uni-eszterhazy.hu/7559/1/PeLiKon2020%20online.pdf>

9. A jelentéstani, a szövegtani, a stilisztikai és a pragmatikai témakörök tanításának a kapcsolatai, módszerei és gyakorlattípusai.

Fodor Éva 2009. Ötletek a 11. évfolyamos Stílusrétegek témakör tanításához. Anyanyelv-pedagógia 2. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=162>

Laczkó Krisztina 2010. Adalékok a szövegtan tanításához. Anyanyelv-pedagógia 4. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=285>

Nemesi Attila László 2015. Mit és hogyan tanítsunk pragmatikából a 9–12. évfolyamon. In: Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok. ELTE. Budapest. 129–144. https://metodika.btk.elte.hu/dstore/document/5809/2-TAMOP_BTK_BMK_2-Szakpedag%C3%B3giai_k%C3%B6rk%C3%A9p_I.pdf

10. A nyelv történeti változása, területi és társadalmi változatossága, valamint a nyelvek általános jellemzői tanításának a céljai, elvei és módszerei.

Bartha Csilla 2015. Nyelvi hátrány, avagy a cigány gyermekek oktatásának elmulasztott lehetőségei. In: Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok. Bölcsész- és Művészetpedagógiai Kiadványok 2. ELTE. Budapest. 28–45. https://metodika.btk.elte.hu/dstore/document/5809/2-TAMOP_BTK_BMK_2-Szakpedag%C3%B3giai_k%C3%B6rk%C3%A9p_I.pdf

Csepregi Márta 2013. A nyelvrokonságról – betűvel, képpel, hanggal. Anyanyelv-pedagógia 2. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=453>

Hollóy Zsolt 2021. A szleng mint nyelvváltozat tanítása digitális eszközökkel. Anyanyelv-pedagógia 1. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=881>

Parapatics Andrea 2011. Pozitívan a nyelvjárásokról – az iskolában is. Anyanyelv-pedagógia 4. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=347>

Sarnyai Vivien 2022. Élményalapú nyelvtörténet. Gyakorlatok az ELTE Benkő Loránd Nyelvtörténeti Hallgatói Műhely Nyelvtörténet az oktatásban kutatócsoportjának tollából. Anyanyelv-pedagógia 2. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=957>



AZ IRODALOMTANÍTÁSA

A záróvizsga alapvető szakirodalmát Fenyő D. György *Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák* című tanulmánykötete jelenti, de ezenkívül ajánlott minden tételhez legalább egy szakcikk ismerete elvárható a felsoroltakból.

1. Az irodalomtanítás alapfogalmai: irodalomelmélet, az életrajz, korszak, stíluskorszak, stílusirány. Elmélet és gyakorlat összehangolása az irodalomórán.

FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák*, Tea, Budapest, 2022, 266–340.

MOLNÁR Gábor Tamás, *Az irodalom szakmai vizsgálatának néhány alapfogalmáról. Zrínyi Miklós egy epigrammájának példája = Uő., A figyelem művészete. Bevezetés az irodalmi művek értelmezésébe*, ELTE, Budapest, 2015, 32–62.

online: http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_1.pdf

2. Az irodalomtanítás intézményi keretei (tantervek, követelmények). Az irodalomtanítás céljai. A tananyag kiválasztása és elrendezésének alternatívái.

FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák*, Tea, Budapest, 2022, 41–102.

Magyar Közlöny, 2020, 300–314.

online: <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/3288b6548a740b9c8daf918a399a0bed1985db0f/megtekintes>

Kerettanterv:

online: https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_gimn_9_12_ev_f

A Magyar tanárok Egyesülete állásfoglalása a Nemzeti Alaptanterv 2020. január 31-én nyilvánosságra hozott szövegéről

online: <https://magyartanarok.wordpress.com/2020/02/01/a-magyartanarok-egyesulete-allasfoglalasa-a-nemzeti-alaptanterv-2020-január-31-en-nyilvánosságra-hozott-szövegerol/#more-12878>



3. Dilemmák és alternatívák az irodalomtanításban. A szövegközpontúság elve.

FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák*, Tea, Budapest, 2022, 103-186., 1068-1092.

ARATÓ László, *Kitől és mitől kellene megvédeni az irodalomtörténetet?*

online: http://magyartanarok.fw.hu/Arato_Kritika_valasz_VeresAnak.html

FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás nagykorúsítása. Arató László tantárgypedagógiai koncepciója 24 tételben = A szöveg vonzásában. Arató László tiszteletére*, szerk. FENYŐ D. György, Dülő, 2017, 5-21. online: <http://www.muut.hu/archivum/26930>

4. A magyartanár feladatai. Az irodalomtanítás lehetséges munkaformái. A tanári kérdés és magyarázat.

FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák*, Tea, Budapest, 2022, 19-27., 621-694.

GORDON GYÖRI János, *Tanárszerepek az irodalomórán = Irodalomtanítás a harmadik évezredben*, szerk. SIPOS Lajos, Krónika Nova, Budapest, 2006, 124-136.

5. Az iskolai olvasmányok kiválasztása és lehetséges feldolgozásuk. A szövegértés tanítása. Ötletek egy kerettantervi kötelező olvasmány feldolgozásához.

FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák*, Tea, Budapest, 2022, 395-410., 423-480.

GORDON GYÖRI János, *Kötelező, közös, kölcsönös olvasmány. Hagyomány és megújulás az iskolai olvasmányok kánonjában*, Könyv és Nevelés 2009/2.

online: http://epa.oszk.hu/01200/01245/00042/ggyj_0902.htm

BORBÉLY Zsuzsa, *A magyar oktatás MacGyverei – a kötelező olvasmányok*, Fidelio 2020.01.19. online: <https://fidelio.hu/konyv/a-magyar-oktatas-macgyverei-a-kotelezo-olvasmanyok--151927.html>

Hivatalos: ezek lesznek a kötelező olvasmányok, nlc 2020.02.21

online: <https://nlc.hu/ezvan/20200221/uj-kotelezo-olvasmanyok-nat/>

6. Műértelmezés az irodalomórán. A verselemzés. Egy szabadon választott lírai mű értelmzésének bemutatása.

FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák*, Tea, Budapest, 2022, 103-186.

BÉNYEI Péter, *Az irodalmi műértelmezés határos határtalanságáról*, *Studia Litteraria* 2019/3-4., 231-284.

online: https://www.academia.edu/43492329/M%C5%B1elemz%C3%A9sek_Studia_Litteraria_2019_3_4

HALMAI Tamás, *Vakfoltok a horizonton. Az esztétikai tapasztalat összetettségének kérdéséhez*, *Prae* 2002/6.

online: <http://magyar-irodalom.elte.hu/prae/pr/200206/30.html>



7. Műértelmezés az irodalomórán: Kreatív írás az irodalomórán. Epikai művek elemzése. Egy szabadon választott epikai mű értelmezésének bemutatása.

FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák*, Tea, Budapest, 2022, 186–221., 486–535.

RAÁTZ Judit, *A kreatív írás gyakorlatai*, Anyanyelv-pedagógia 2008/3–4.
online: <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

SULYOK Blanka, *Kreatív írás középiskolás fokon*, Helikon 2015/1., 87–103.
online: <https://magyartanarok.wordpress.com/2015/12/07/kreativ-iras-kozepiskolas-fokon-sulyok-blanka-irasa/>

MOLNÁR Gábor Tamás, *Egy novella komplex megközelítése: szoros olvasás és kontextusteremtő értelmezés*, Studia Litteraria 2019/3–4., 215–230.
online: https://www.academia.edu/43492329/M%C5%B1elemz%C3%A9sek_Studia_Litteraria_2019_3_4

8. Dráma és színházismeret az irodalomtanításban. Drámai művek elemzése. Egy szabadon választott drámai mű értelmezésének bemutatása.

FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák*, Tea, Budapest, 2022, 222–252.

ECK Júlia, *A dráma és színházismeret az oktatásban. Helye a közoktatásban és a tanárképzésben*, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest, 2020, 39–69.
online: <https://btk.ppke.hu/uploads/articles/1734918/file/Binder1.pdf>

9. A tanulói munka értékelésének lehetséges alternatívái

FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák*, Tea, Budapest, 2022, 900–1008.

PETHÖNÉ NAGY Csilla, *Módszertani kézikönyv*, Korona, Budapest, 2005, 190–203.
online: https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/modszertani_kezikonyv_001-372.pdf

NAGY-VARGA Zsolt, *Számonkérés – kicsit másképp... = Mérési és értékelési módszerek az oktatásban és a pedagógusképzésben*, szerk. KÁROLY Krisztina, HOMONNAY Zoltán, ELTE Eötvös, Budapest, 2017, 226–235.

online: http://www.eltereader.hu/media/2017/07/Diszciplinak_5_READER.pdf

10. A tanulás technikái. Digitális és analóg eszközök és médiumok az irodalomórán.

FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák*, Tea, Budapest, 2022, 839–899.

KERTÉSZ Rita, *Együtt, hatékonyan és maradandót alkotni – a digitális eszközök beépítése az irodalomtanításba = Digitális eszközök a középiskolai irodalomoktatásban*, szerk. MOLNÁR Gábor Tamás, FEJES Richárd, Prae, Budapest, 2021, 181–209.

online: <https://online.fliphtml5.com/kplvg/jbns/#p=181>